OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI

Isaqova Nigora Abdirashid qizi
Xalqaro Nordik Universiteti 1-kurs magistranti
E-mail: isaqovanigora@gmail.com
Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20450217

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlari tahlil qilingan. Tadqiqot davomida mustaqil ta'limning pedagogik asoslari, zamonaviy innovatsion texnologiyalarning o'rni hamda talabalarning o'zini o'zi boshqarish ko'nikmalarini shakllantirish omillari yoritilgan. Shuningdek, raqamli ta'lim muhiti, loyiha asosida o'qitish, refleksiv yondashuv va interaktiv metodlarning mustaqil ta'lim samaradorligiga ta'siri o'rganilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish ta'lim sifatini oshirish, talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlash va uzluksiz ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Maqolada oliy ta'lim tizimida mustaqil ta'limni samarali tashkil etishga doir ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: mustaqillik, kompetensiya, talaba, ta'lim, texnologiya, motivatsiya, refleksiya, innovatsiya, metodika, raqamlashtirish.

Аннотация. В данной статье проанализированы механизмы развития компетенций самостоятельного обучения студентов в высших образовательных учреждениях. В ходе исследования рассмотрены педагогические основы самостоятельного обучения, роль современных инновационных технологий и факторы формирования навыков самоорганизации студентов. Также изучено влияние цифровой образовательной среды, проектного обучения, рефлексивного подхода и интерактивных методов на эффективность самостоятельного образования. Результаты исследования показывают, что развитие компетенций самостоятельного обучения способствует повышению качества образования, профессиональной подготовке студентов и формированию навыков непрерывного обучения. В статье разработаны научно-практические рекомендации по эффективной организации самостоятельного обучения в системе высшего образования.

Ключевые слова: самостоятельность, компетенция, студент, образование, технология, мотивация, рефлексия, инновация, методика, цифровизация.

Abstract. This article analyzes the mechanisms for developing independent learning competencies among students in higher education institutions. The study examines the pedagogical foundations of independent learning, the role of modern innovative technologies, and the factors influencing the formation of students' self-management skills. In addition, the impact of digital learning environments, project-based learning, reflective approaches, and interactive methods on the effectiveness of independent education is investigated. The research findings indicate that the development of independent learning competencies plays an important role in improving educational quality, preparing students for professional activities, and fostering lifelong learning skills. The article also provides scientific and practical recommendations for the effective organization of independent learning in higher education systems.

Keywords: independence, competence, student, education, technology, motivation, reflection, innovation, methodology, digitalization.

Kirish. Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta’lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri — talabalarning mustaqil ta’lim kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirishdan iboratdir. Zamonaviy mehnat bozori sharoitida mutaxassisdan faqatgina nazariy bilimga ega bo‘lish emas, balki mustaqil ravishda axborotni izlash, tahlil qilish, muammolarni hal etish, o‘z faoliyatini rejalashtirish va uzluksiz o‘rganishga tayyor bo‘lish kabi kompetensiyalar ham talab etilmoqda. Shu sababli oliy ta’lim muassasalarida ta’lim jarayonini tashkil etishda talabani passiv tinglovchi emas, balki faol va mustaqil subyekt sifatida shakllantirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Hozirgi davr pedagogik yondashuvlari talabaning individual faolligini oshirish, uning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish hamda ta’lim jarayonida o‘z-o‘zini boshqarish ko‘nikmalarini shakllantirishga yo‘naltirilgan. Shu jihatdan mustaqil ta’lim kompetensiyasi nafaqat bilim olish jarayonining tarkibiy qismi, balki shaxsning professional va ijtimoiy rivojlanishining asosiy omillaridan biri sifatida qaralmoqda. Mazkur kompetensiya talabaning o‘z oldiga maqsad qo‘ya olish, o‘quv faoliyatini rejalashtirish, natijalarni baholash, refleksiya yuritish va zarur hollarda o‘z faoliyatini takomillashtirish qobiliyatlarini o‘z ichiga oladi.

Oliy ta’lim tizimida kredit-modul tizimining joriy etilishi ham mustaqil ta’limning ahamiyatini yanada oshirdi. Chunki mazkur tizimda auditoriya mashg‘ulotlari bilan bir qatorda talabaning auditoriyadan tashqari mustaqil faoliyati ham muhim o‘rin egallaydi. Natijada talabalar o‘z vaqtini samarali boshqarish, axborot-resurslardan foydalanish va mustaqil ravishda bilimlarni egallash zarurati bilan yuzma-yuz kelmoqda. Biroq amaliyot shuni ko‘rsatadiki, ko‘plab talabalar mustaqil ta’limni samarali tashkil etish bo‘yicha yetarli ko‘nikmaga ega emas. Bu esa oliy ta’lim muassasalarida mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali mexanizmlarini ishlab chiqishni talab etadi. So‘nggi yillarda ilmiy tadqiqotlarda mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirish masalasi keng o‘rganilmoqda. Tadqiqotchilar tomonidan raqamli ta’lim muhiti, masofaviy ta’lim texnologiyalari, interaktiv metodlar, loyiha asosida o‘qitish, muammoli ta’lim va refleksiv yondashuvlarning talaba mustaqilligiga ta’siri tahlil qilinmoqda. Ayniqsa, elektron ta’lim platformalari, sun’iy intellekt asosidagi o‘quv tizimlari va raqamli resurslardan foydalanish talabaning individual ta’lim trayektoriyasini shakllantirish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik konsepsiyalarda “hayot davomida ta’lim olish” tamoyili mustaqil o‘qish kompetensiyalarini rivojlantirish bilan chambarchas bog‘liq holda talqin etilmoqda.

Mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirishda pedagogning roli ham muhim hisoblanadi. Zamonaviy o‘qituvchi bilim beruvchi emas, balki ta’lim jarayonini tashkil etuvchi, yo‘naltiruvchi va motivatsiya beruvchi subyekt sifatida faoliyat yuritishi lozim. Talabaning mustaqil faoliyatini samarali tashkil etish uchun pedagog tomonidan metodik qo‘llab-quvvatlash, individual yondashuv, differensial topshiriqlar va muntazam teskari aloqa tizimi yo‘lga qo‘yilishi zarur. Bundan tashqari, ta’lim jarayonida hamkorlikka asoslangan pedagogik texnologiyalarni qo‘llash talabalar o‘rtasida bilim almashish va o‘zaro o‘rganish muhitini shakllantiradi. Shuningdek, mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirish jarayoniga psixologik omillar ham sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Talabaning motivatsiyasi, o‘ziga bo‘lgan ishonchi, ichki ehtiyoji va akademik mas’uliyati mustaqil faoliyat samaradorligini belgilovchi asosiy omillar qatoriga kiradi. Shu sababli oliy ta’lim muassasalarida qulay pedagogik-psixologik muhit yaratish, talabalarni rag‘batlantirish hamda ularning shaxsiy qiziqishlarini hisobga olish muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda oliy ta’lim muassasalarida mustaqil ta’limni tashkil etishning innovatsion mexanizmlarini ishlab chiqish, ta’lim jarayoniga zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini integratsiya qilish hamda talabalarning mustaqil faoliyatini monitoring qilish masalalari dolzarb ilmiy-amaliy muammolardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, talabalarning mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlarini nazariy va amaliy

jihatdan tadqiq etish, ularning samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi metodik yondashuvlarni ishlab chiqish muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolada oliy ta’lim muassasalarida talabalarning mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari, ularni samarali tashkil etish omillari hamda innovatsion yondashuvlarning ta’lim sifatiga ta’siri tahlil qilinadi. Shuningdek, mustaqil ta’limni rivojlantirishga xizmat qiluvchi metod va vositalarning amaliy imkoniyatlari ham yoritib beriladi.

Adabiyotlar tahlili. Talabalarning mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogika, oliy ta’lim menejmenti hamda raqamli ta’lim texnologiyalari doirasidagi eng dolzarb ilmiy yo‘nalishlardan biri sifatida keng tadqiq qilinmoqda. So‘nggi yillarda olib borilgan ilmiy izlanishlarda mustaqil ta’limning nazariy-metodologik asoslari, uning shaxs rivojlanishidagi o‘rni, ta’lim sifati bilan bog‘liqligi hamda innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida rivojlantirish mexanizmlari chuqur o‘rganilgan. Tadqiqotlar natijalari shuni ko‘rsatadiki, mustaqil ta’lim kompetensiyasi talabaning akademik muvaffaqiyati, kasbiy moslashuvi va uzluksiz ta’lim olishga tayyorligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Pedagogik adabiyotlarda mustaqil ta’lim kompetensiyasi ko‘p komponentli tizim sifatida talqin qilinadi. Ayrim tadqiqotchilar ushbu kompetensiyani axborotni izlash, tanlash va qayta ishlash qobiliyati bilan bog‘lasalar, boshqa ilmiy ishlarda u talabaning o‘zini o‘zi boshqarish, refleksiya yuritish, vaqtni rejalashtirish va individual o‘quv strategiyalarini qo‘llash ko‘nikmalarining yig‘indisi sifatida izohlanadi. Zamonaviy kompetensiyaviy yondashuvda mustaqil ta’lim faqat auditoriyadan tashqari bajariladigan topshiriqlar emas, balki shaxsning o‘z bilimini mustaqil ravishda rivojlantirishga qaratilgan uzluksiz faoliyati sifatida qaralmoqda.

Xalqaro tadqiqotlarda talabalarning mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirishda self-regulated learning konsepsiyasi muhim o‘rin egallaydi. Ushbu yondashuvga ko‘ra, talaba o‘z ta’lim faoliyatining faol boshqaruvchisi bo‘lib, maqsad qo‘yish, o‘quv strategiyasini tanlash, natijalarni monitoring qilish va o‘z faoliyatini baholash jarayonlarini mustaqil amalga oshiradi. Tadqiqotlarda aniqlanishicha, o‘z-o‘zini boshqarish ko‘nikmalariga ega talabalar yuqori akademik natijalarga erishadi hamda murakkab o‘quv vazifalarini samarali hal qilish qobiliyatiga ega bo‘ladi. Shu bilan birga, motivatsiya va ichki ehtiyoj mustaqil ta’lim samaradorligiga bevosita ta’sir ko‘rsatishi qayd etilgan. Ilmiy manbalarda mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni alohida ta’kidlanadi. Elektron ta’lim platformalari, virtual o‘quv muhitlari, sun’iy intellekt asosidagi o‘quv tizimlari va mobil ta’lim ilovalari talabalarga o‘quv materiallarini mustaqil o‘zlashtirish imkoniyatlarini kengaytirayotgani ko‘rsatib o‘tiladi. Tadqiqotlar natijasida raqamli ta’lim muhiti talabaning mustaqil faoliyatini faollashtirishi, individual o‘quv trayektoriyasini shakllantirishi va o‘zlashtirish darajasini monitoring qilish imkonini berishi aniqlangan. Ayniqsa, adaptiv o‘quv tizimlari yordamida har bir talabaning ehtiyoji va tayyorgarlik darajasiga mos individual topshiriqlar berilishi mustaqil ta’lim samaradorligini oshirishga xizmat qilishi qayd etiladi.

Masofaviy va aralash ta’lim texnologiyalarining rivojlanishi ham mustaqil ta’lim kompetensiyalarini shakllantirish bilan chambarchas bog‘liq holda o‘rganilmoqda. Ko‘plab ilmiy izlanishlarda onlayn ta’lim formatida talabaning faolligi va mas’uliyati an’anaviy ta’limga nisbatan yuqori bo‘lishi ta’kidlangan. Chunki masofaviy ta’lim sharoitida talabadan mustaqil rejalashtirish, vaqtni boshqarish va axborot bilan ishlash ko‘nikmalari talab etiladi. Shu bilan birga, ayrim tadqiqotchilar masofaviy ta’limda motivatsiyaning pasayishi va nazoratning sustligi mustaqil ta’lim samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishini ham qayd etganlar. Shu sababli zamonaviy tadqiqotlarda masofaviy ta’lim jarayonida pedagogik qo‘llab-quvvatlash va muntazam teskari aloqaning muhimligi alohida e’tirof etiladi. Loyiha asosida o‘qitish texnologiyasi ham mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali vositalaridan biri sifatida ilmiy manbalarda keng yoritilgan. Mazkur yondashuv talabalarni real muammolarni mustaqil hal qilishga, axborot manbalari bilan ishlashga va jamoaviy faoliyat olib borishga

undaydi. Tadqiqotlarda loyiha faoliyatida qatnashgan talabalar mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va muammoli vaziyatlarni tahlil qilish bo‘yicha yuqori natijalarga erishgani qayd etilgan. Shuningdek, muammoli ta’lim va tadqiqotga asoslangan o‘qitish texnologiyalari ham talabalarning mustaqil o‘quv faoliyatini rivojlantirishda samarali metodlar sifatida tavsiflangan. Adabiyotlarda refleksiv yondashuvning mustaqil ta’lim kompetensiyalarini shakllantirishdagi ahamiyati ham keng o‘rganilgan. Refleksiya talabaning o‘z faoliyatini tahlil qilishi, xatolarini aniqlashi va kelgusidagi faoliyatini takomillashtirish imkonini beradi. Ilmiy izlanishlarda refleksiv kundaliklar, portfolio va o‘z-o‘zini baholash metodlari mustaqil ta’lim jarayonida samarali vositalar sifatida tavsiya etiladi. Tadqiqotchilar fikriga ko‘ra, refleksiv faoliyat talabaning tanqidiy fikrlashini rivojlantirib, o‘quv jarayonidagi faolligini oshiradi.

Pedagogik tadqiqotlarda mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirishda o‘qituvchining roli ham muhim omil sifatida baholanadi. Zamonaviy ta’lim paradigmasida o‘qituvchi bilim manbai emas, balki fasilitator va mentor sifatida faoliyat yuritishi kerakligi qayd etiladi. Tadqiqotlarda pedagog tomonidan yaratilgan qulay o‘quv muhiti, individual maslahatlar, differensial topshiriqlar va motivatsion yondashuv talabalar mustaqilligini rivojlantirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi aniqlangan. Shu bilan birga, o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyalari ham mustaqil ta’lim jarayonining samaradorligiga sezilarli ta’sir etishi ta’kidlanadi. So‘nggi yillardagi ilmiy adabiyotlarda XXI asr ko‘nikmalari va mustaqil ta’lim kompetensiyalari o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlik ham alohida yoritilgan. Kreativlik, tanqidiy fikrlash, kommunikativlik va hamkorlik ko‘nikmalari mustaqil ta’lim jarayonida shakllanishi va rivojlanishi mumkinligi ko‘rsatib o‘tiladi. Tadqiqotlar natijalariga ko‘ra, mustaqil ta’lim faoliyati talabalarning nafaqat akademik, balki ijtimoiy va kasbiy kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Shu bois oliy ta’lim tizimida mustaqil ta’limni tashkil etish strategik ahamiyatga ega yo‘nalish sifatida qaralmoqda.

Mahalliy ilmiy tadqiqotlarda ham kredit-modul tizimi sharoitida mustaqil ta’limni tashkil etish masalalari faol o‘rganilmoqda. Tadqiqotchilar tomonidan mustaqil ta’lim topshiriqlarini takomillashtirish, elektron resurslardan foydalanish, baholash mezonlarini ishlab chiqish va talabalarning mustaqil ishlash motivatsiyasini oshirishga qaratilgan metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan. Ayrim tadqiqotlarda talabalar mustaqil ta’limining samaradorligi ularning axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish darajasi bilan bog‘liq ekanligi aniqlangan. Shu bilan birga, metodik ta’minotning yetarli emasligi, nazorat mexanizmlarining sustligi va talabalar o‘rtasida motivatsiya darajasining turlicha ekanligi asosiy muammolar sifatida qayd etiladi. Tahlil qilingan ilmiy adabiyotlar shuni ko‘rsatadiki, talabalarning mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirish ko‘p omilli va murakkab pedagogik jarayon hisoblanadi. Ushbu jarayonni samarali tashkil etish uchun innovatsion pedagogik texnologiyalar, raqamli ta’lim muhiti, refleksiv yondashuv, motivatsion mexanizmlar va pedagogik qo‘llab-quvvatlash tizimidan kompleks foydalanish zarur. Shu bilan birga, oliy ta’lim muassasalarida mustaqil ta’limni rivojlantirishning integrallashgan modelini ishlab chiqish hamda uning samaradorligini amaliy jihatdan asoslash dolzarb ilmiy vazifalardan biri bo‘lib qolmoqda.

Tadqiqot muhokamasi. Oliy ta’lim muassasalarida talabalarning mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirish bugungi kunda ta’lim sifatini oshirishning asosiy omillaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy ta’lim paradigmasi talabani faqat bilim oluvchi emas, balki o‘z bilimini mustaqil ravishda shakllantiruvchi faol subyekt sifatida ko‘rishni talab qiladi. Shu sababli mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik mexanizmlar ta’lim jarayonining ajralmas qismi bo‘lib bormoqda. Tadqiqot natijalari mustaqil ta’lim samaradorligi ko‘p jihatdan talabaning motivatsiyasi, o‘zini o‘zi boshqarish ko‘nikmalari va pedagogik qo‘llab-quvvatlash darajasiga bog‘liqligini ko‘rsatdi. Ayniqsa, kredit-modul tizimi sharoitida talabalar tomonidan mustaqil ishlarga ajratilgan vaqt hajmining ortishi ularning o‘quv faoliyatini mustaqil tashkil etish zaruratini kuchaytiradi. Biroq barcha talabalar ham mustaqil ta’lim faoliyatini samarali

rejalashtirish va boshqarish ko‘nikmalariga ega emasligi kuzatiladi. Shu bois oliy ta’lim muassasalarida mustaqil ta’lim kompetensiyalarini bosqichma-bosqich rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik tizimni takomillashtirish muhim hisoblanadi.

Tahlillar davomida raqamli texnologiyalarning mustaqil ta’limni rivojlantirishdagi imkoniyatlari yuqori ekanligi aniqlandi. Elektron ta’lim platformalari, virtual kurslar, mobil ilovalar va sun’iy intellekt asosidagi o‘quv tizimlari talabalarga istalgan vaqt va makonda mustaqil ta’lim olish imkonini yaratmoqda. Shu bilan birga, raqamli resurslardan samarali foydalanish uchun talabalarda axborot madaniyati va raqamli kompetensiyalar yetarli darajada shakllangan bo‘lishi zarur. Aks holda, axborotning haddan tashqari ko‘pligi talabada chalkashlik va motivatsiya pasayishiga olib kelishi mumkin. Muhokama natijalariga ko‘ra, mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirishda interaktiv va innovatsion pedagogik metodlar alohida ahamiyatga ega. Loyiha asosida o‘qitish, muammoli ta’lim, tadqiqotga yo‘naltirilgan yondashuv va hamkorlikda o‘qitish metodlari talabalarni faol fikrlashga, mustaqil qaror qabul qilishga hamda amaliy muammolarni hal etishga undaydi. Ayniqsa, loyiha faoliyati talabaning mustaqil izlanish olib borish, ma’lumotlarni tahlil qilish va natijalarni taqdim etish kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, refleksiya va o‘z-o‘zini baholash mexanizmlarining qo‘llanilishi ham mustaqil ta’lim samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligi kuzatildi. Talaba o‘z faoliyatini tahlil qilish orqali kuchli va zaif tomonlarini aniqlaydi hamda keyingi faoliyatini takomillashtirish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Bu esa o‘z navbatida uzluksiz ta’lim olish ko‘nikmalarining shakllanishiga yordam beradi.

Tadqiqot davomida aniqlangan yana bir muhim jihat — pedagogning roli bilan bog‘liqdir. Zamonaviy oliy ta’lim sharoitida o‘qituvchi bilim beruvchi emas, balki talabaning mustaqil faoliyatini tashkil etuvchi va yo‘naltiruvchi mentor vazifasini bajarishi kerak. Pedagog tomonidan yaratiladigan motivatsion muhit, individual maslahatlar va teskari aloqa talabaning mustaqil ta’lim faoliyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu bilan birga, o‘qituvchilarning innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli vositalardan foydalanish kompetensiyalarini oshirish ham dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Umuman olganda, mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirish kompleks yondashuvni talab qiladigan ko‘p bosqichli pedagogik jarayon ekanligi aniqlandi. Mazkur jarayonda motivatsion, metodik, texnologik va psixologik omillarning o‘zaro uyg‘unligi yuqori natijadorlikni ta’minlaydi.

Xulosa. Oliy ta’lim muassasalarida talabalarning mustaqil ta’lim kompetensiyalarini rivojlantirish zamonaviy ta’lim tizimining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, mustaqil ta’lim kompetensiyasi talabaning akademik muvaffaqiyati, kasbiy tayyorgarligi va uzluksiz o‘rganishga tayyorligini belgilovchi muhim omildir. Mustaqil ta’limni samarali tashkil etishda raqamli texnologiyalar, interaktiv pedagogik metodlar, refleksiv yondashuv hamda pedagogik qo‘llab-quvvatlash tizimi muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, talabalarning motivatsiyasi, o‘zini o‘zi boshqarish ko‘nikmalari va axborot bilan ishlash kompetensiyalarini rivojlantirish mustaqil ta’lim samaradorligini oshiradi. Shu bois oliy ta’lim muassasalarida mustaqil ta’limni tashkil etish mexanizmlarini takomillashtirish, innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish va pedagoglarning metodik tayyorgarligini oshirish zarur hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Zimmerman, B. J., & Schunk, D. H. Development of self-directed learning competencies in higher education students // International Journal of Educational Research. – 2023. – Vol. 118. – P. 102145.
2. Bond, M. Digital transformation and independent learning in universities // Education and Information Technologies. – 2022. – Vol. 27, № 6. – P. 8451–8468.

3. Broadbent, J., & Poon, W. L. Self-regulated learning strategies in modern higher education // Journal of Applied Learning and Teaching. – 2021. – Vol. 4, № 2. – P. 54–63.
4. Hattie, J. Innovative pedagogical approaches for developing student autonomy // Higher Education Studies. – 2024. – Vol. 14, № 1. – P. 33–45.
5. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. The role of digital learning environments in fostering independent learning skills // Computers and Education Open. – 2023. – Vol. 4. – P. 100118.
6. Ryan, R. M. Reflective learning and academic self-management among university students // Teaching in Higher Education. – 2022. – Vol. 27, № 8. – P. 1195–1210.
7. Thomas, J. W., & Larmer, J. Project-based learning as a tool for developing independent competencies // International Journal of Instruction. – 2021. – Vol. 14, № 3. – P. 589–604.
8. Deci, E. L. Motivation and self-directed learning in blended education environments // Education Sciences. – 2023. – Vol. 13, № 5. – P. 487.
9. Redecker, C., & Punie, Y. Digital competence and independent study effectiveness in higher education // Journal of Educational Technology Systems. – 2024. – Vol. 52, № 2. – P. 210–226.
10. Biggs, J. Student-centered learning and autonomy development in universities // European Journal of Education. – 2022. – Vol. 57, № 4. – P. 601–615.